

15.02.2021

1/2

Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunta

LAUSUNTO
(O48/2019vp)

Lausunto aiheesta säädösehdotusten vaikutusarviointien toteutuminen - nykytila ja kehittämistarpeet

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. kiittää mahdollisuudesta lausuntoon ja esittää seuraavat huomiot:

Lausuntopyynnössä tarkastellaan Keinäsen ja Pajuojaan raporttia siitä, miten vaikutusten arviointia voitaisiin parantaa suomalaisessa lainvalmistelussa. Raportti on laaja ja hyvin laadittu.

MTK kiinnittää huomiota etenkin maaseutu- ja yritysvaikutusten arviointiin sekä eri vaikutusten tasa-arvoiseen arviointiin. Vaikutukset voivat kohdistua aivan eri lailla maaseutuyrityksiin kuin esimerkiksi kaupungeissa oleviin. Lisäksi vaikutukset pk-yrityksiin voivat olla hyvin erilaisia kuin suuryritysvaikutukset. Vaikutuksia arvioitaessa tulee löytää tasapaino esimerkiksi ympäristö- ja talousvaikutusten arvioinnin välillä. Laajasti katsottuna Suomi muodostunut haasteelliseksi investointiympäristöksi viime vuosina. Esimerkiksi maailman ympäristöystävällisimmäksi sellutehtaaksi mainittu investointi ei toteutunut Kuopioon. Vaikka kyseessä ei ollut säädösvaikutusten arviointi, on kyseinen päätös esimerkki viime vuosien epäsuhdasta ei vaikutusten arvioinnin välillä.

MTK:lle on jäänyt epäselväksi, miten arvioinnit lopulta vaikuttavat säädösprosesseihin ja ovatko arviot osuneet oikeaan. Tätä tulisi tarkastella myös panostamalla jälkikäteisvertailuun arvioinnin onnistumisesta. Tällä tavoin voitaisiin arviointeja kehittää entisestään.

Yleisesti MTK pitää tärkeänä riittävää yrittäjien ja sidosryhmien kuulemista. Kuulemisia pidetään valiokunnissa, mutta jo valmisteluvaiheessa kannattaa hyödyntää saatavilla olevaa asiantuntemusta. Korona-aika on vähentänyt työryhmätyötä ja on vaarana, että valmistelua tehdään entistä pienessä joukossa.

Viime hallituskaudella kasvupalvelu-uudistus tehtiin osallistavasti ja vaikutuksia käytiin ryhmässä läpi. Nyt esimerkiksi soteuudistuksessa aito osallistaminen on ollut vähäisempää. Vähäinen osallistaminen voi johtaa siihen, että vaikutusarviointeja tehdään puutteellisen tiedon perusteella. Hyvä uusi käytäntö on TEM:össä käyttöönotettu yrittäjäpaneeli, jonka avulla voidaan kuulla suoraan yritysten näemyksiä jo valmisteluvaiheessa. MTK kannustaakin vastaavan paneelin laajempaa hyödyntämistä.

MTK pitää raportissa esitettyjä kehittämissuosituksia hyvinä ja nostaa esille seuraavat näkökulmat

1) Vaikutusarviointiohjeet tulee päivittää

MTK esittää, että vaikutusarviointiohjeisiin lisätään maaseutuvaikutusten arviointi sekä vaikutusten arviointi eri kokoihin yrityksiin.

2) Tiedonhallintaa tulee vahvistaa

MTK esittää, että jo vaikutusarviointeja tehtäessä kuullaan keskeisiä ulkopuolisia asiantuntijoita, kuten järjestöjä. Lisäksi hyödynnetään yrittäjäpaneeleja.

3) Lainsäädännön arviointineuvoston toimintaa tulee kehittää

MTK esittää pohdittavaksi neuvostolle sparraavaa roolia. Tällä hetkellä näyttäytyy epäselvänä, miten neuvoston esille ottamat asiat lopulta vaikuttavat lopputulokseen.

4) Säädösjohtamista on vahvistettava ministeriöissä

MTK huomauttaa, että ei voida katsoa pelkästään virkamiesvalmistelun tasoa. On syytä panostaa, myös toimivaan vuoropuheluun poliitikkojen ja virkamiesten välillä. Lainvalmistelun osaamista on löydyttävä kaikilta osapuolilta.

5) Suurten hankkeiden valmisteluun on panostettava erityisesti

MTK esittää, että suurten hankkeiden valmistelussa myös sidosryhmät osallistetaan valmisteluun. Hyvänä esimerkkinä voidaan käyttää edellisen hallituskauden kasvupalvelu-uudistusta, jolloin kasvupalvelu- ja aluekehittämislainsäädäntöä käsiteltiin yhteistyöryhmässä, jonka kautta esitysten valmistelu oli sujuvaa. Toisena ääripäänä voidaan pitää tämän hallituksen sote- ja maakuntauudistusvalmistelua, jossa valmistelun tuloksia on enemmänkin ilmoitettu sidosryhmille.

Arviointia kehitettäessä on MTK:n näkökulmasta kuitenkin syytä panostaa tehokkaaseen säädösvalmisteluun. Loputtoman pituiset valmisteluprosessit tuskin ovat kenenkään etu.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

Marko Mäki-Hakola
Elinkeinojohtaja